

Dnr :JN2018/3-7

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Linda Ternström | Bygg- och miljöchef
033-430 55 90 | linda.ternstrom@bollebygd.se

Jävsnämnden

Hulta 3:2 Ansökan om spridning av bekämpningsmedel inom yttre skyddszon för Backa vattentäkt

Förslag till beslut

Jävsnämnden avslår Hulta Golfklubbs ansökan om tillstånd till spridning av bekämpningsmedel inom yttre skyddszon för Backa vattentäkt samt övriga delar av golfbanan med stöd av miljöbalken 26 kap. 9 §, och Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) 6 kap. 1 § samt 3 § i vattenskyddföreskrifterna för Bollebygds grundvattentäkt Backa. Backa vattentäkt är den enda vattentäkten för Bollebygds tätort och området är också utpekad som en viktig grundvattentäkt i regionen.

Då bekämpningsmedel vid tidigare tillfällen har uppmärksammats vid provtagningar av det ytliga grundvattnet samt att en utredning utförd 2016 visar på att delar av golfbanan ligger i högsta sårbarhetszonen för grundvattentäkten och därmed är den vertikala strömningstiden mindre än 3 dygn och den horisontella strömningstiden 30-365 dygn kan inte risken för läckage helt uteslutas även om resultaten av modellsimulering med MacroDB visar på att risken för förorening av vattentäkten i halter över 0,1 ug/l är försumbar.

Att säkerställa tillgången till rent vatten är ett sådant överskuggande allmänintresse att ett enskilt intresse, som det av golfklubben företrädde, måste stå tillbaka om risk för skada på det allmänna intresset inte helt kan uteslutas. Klubben har genom en omfattande litteraturstudie och kunskapssammanställning om golfbanan, bekämpningsmedlens aktiva substanser, greenernas uppbyggnad och geohydrologi

gjort en bedömning att läckage av bekämpningsmedel eller dess metaboliter inte kan skada det underliggande vattenmagasinet vid den dosering som det handlar om i detta fall. Bygg- och miljöenheten ifrågasätter inte denna utredning men vill komplettera med att ett par av de aktiva substanserna i aktuella bekämpningsmedel, Propikonazole (156 g/l) och Fludioxonil (125 g/l), klassificeras som giftigt resp mycket giftigt för vattenmiljön med långtidseffekter. Vad gäller Propikonazole har Kemikalieinspektionen tagit fram riktvärden för växtskyddsmedel i ytvatten på 7ug/l. För Fludioxonil ligger riktvärdet för växtskyddsmedel i ytvattnet på 0,98 ug/l. I kombination med den särskilda hydrogeologi som råder på platsen och det faktum att man tidigare funnit bekämpningsmedelsrester i grundvattnet gör att det inte går att utesluta att det underliggande vattenmagasinet kan påverkas.

Enligt bedömningen har klubben inte med tillräcklig säkerhet kunnat visa att läckage av bekämpningsmedel eller dess metaboliter inte kan skada det underliggande vattenmagasinet. Klubben har haft sen 2002 på sig att ställa om golfbanan till metoder som inte kräver bekämpningsmedel och har sen 2010 förbud på att använda bekämpningsmedel även på de greener som ligger utanför Backa vattenskyddsområde.

Avgift för beslutet 16 340 kr uttas enligt taxa inom miljöbalkens och strålskyddslagens områden fastställd av Kommunfullmäktige 2013-12-12. Faktura skickas separat.

Detta beslut kan överklagas – se under upplysningar hur du går till väga för att överklaga beslutet.

Ärendet

Hulta Golfklubb bedriver golfverksamhet i Bollebygds kommun och har 1277 medlemmar varav flertalet bor i kommunen. Ett hundratal barn och ungdomar får

golfutbildning, tränar golf och deltar i andra aktiviteter på klubben varje säsong. Inför säsongen 2018 drabbades golfbanan av snömögel vilket påverkade green 1,3,4,5,8,16 och 17. Fortsatt problem med snömögel och förstörda greener kan påverka golfklubben ekonomiskt med direkta kostnader för merarbeten samt uteblivna intäkter.

Hulta Golfklubb har 2018-02-07 ansökt om att sprida bekämpningsmedel Medallion TL, Banner MAXX samt Headway för att bekämpa svamp (Snömögel, Dollarspot samt Anthracnose) på golfbanans samtliga greener inom fastigheten Hulta 3:2 med 3 besprutningstillfällen per år under perioden juli-augusti vid utbrott av Anthracnose eller Dollarspot samt september/oktober för snömögel samt kontaktverkande giva efter avslutad tillväxt. 2018-08-27 återtogs ansökan för Headway.

Bygg- och miljönämnden har i sin tillsyn sen 2002 arbetat för att golfklubben ska klara sig utan bekämpningsmedel då golfbanan är placerad inom en viktig dricksvattenresurs för kommunen. Under omställningstiden har klubben fått tillstånd till spridning vid flera tillfällen.

- 2004 avslog byggnads- och miljönämnden ansökan och beslutet fastställdes av såväl mark- och miljödomstol som länsstyrelse efter överklagande.
- 2006 lämnade nämnden tillstånd till spridning under tiden greenerna byggdes om (till 2008) samt meddelade att därefter fick ingen spridning ske.
- 2010 års ansökan avslogs och i samma beslut förbjöds klubben att sprida bekämpningsmedel på banan även utanför vattenskyddsområdet.
- 2012-2013 byggde Hulta Golfklubb om greenerna (enligt instruktioner som tillhandahålls av Svenska golfförbundet) för att minska behovet av bekämpningsmedel och för att kunna klara av olika typer av väderförhållanden.

I mars 2018 kompletterade golfklubben sin ansökan med simulering (MACRO DB) som visade på att risken för att produkterna med den angivna användningen i

modellsimuleringen ska kunna ge upphov till halter över 1 ug/l i vattentäkten är försumbar.

Golfklubben kompletterade också sin ansökan med

- tillstånd för spridningsföretaget,
- karta med spridningsområden samt plats för påfyllnad och rengöring,
- beskrivning av gjorda överväganden i val av metod och medel (gödsling för jämn gräsbevaxning, bevattningsplan, luftning och dressning enligt skötselprogram, väl vässade knivar vid greenklipping, samt borstning av greener vid fukt),
- beskrivning av tider för bekämpning samt
- riskreducerande åtgärder (funktionstestad spruta med ramper för minskad vindavdrift och vindavdriftsreducerande munstycken samt användning av Hjälpreda för att ta ut relevanta skyddsavstånd).

Ansökan kompletterades ytterligare 2018-08-27 samt 2018-09-03 och 2018-09-06 med:

- ekonomiska konsekvensen för klubben om bekämpningsmedel inte får användas (merarbeten i form av ombyggnation av greener samt minskade intäkter vid bortfall av medlemmar),
- beskrivning av den ombyggnation som gjorts av greenerna samt hur greenerna sköts för att undvika snömögel,
- utförlig beskrivning av tilltänkta kemikalier samt några av dess nedbrytningsprodukter,
- tillbakatagande av ansökan för Headway,
- karta över greener som påverkats av snömögel 2017/2018 samt
- beskrivning över dräneringen av greenerna.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har lämnat yttrande i ärendet där de anser att:

- användningen av bekämpningsmedel generellt sett bör vara mycket restriktiv inom

skyddsområde för vattentäkt,

- om det anses nödvändigt att använda miljö- eller hälsoskadliga bekämpningsmedel på greener belägna inom gällande vattenskyddsområde så kan dessa delar av golfbanan vara mindre lämpligt lokaliserade,

- användning av bekämpningsmedel inom gällande vattenskyddsområde bör enbart tillåtas ske under förutsättning att verksamhetsutövaren kan lämna uppgifter och redovisa beräkningar (ex. modellsimuleringar i MACRO-DB) som visar att risken för spridning av bekämpningsmedel, eller skadliga nedbrytningsprodukter av dessa, till vattentäkten eller närliggande vattendrag är obefintlig eller så låg att den bedöms kunna accepteras.

Yttrandet i sin helhet bifogas som beslutsunderlag.

Samhällsbyggnadsnämnden har lämnat yttrande i ärendet där de förordar att ansökan avslås på grund av att strömningstiden mellan delar av golfbanan och Backa vattenverk är väldigt kort. Enligt en utredning utförd 2016 ligger delar av golfbanan i högsta sårbarhetszonen och därmed är den vertikala strömningstiden (den tid det tar för förorening/ämne att röra sig från markytan till grundvattenytan) mindre än 3 dygn och den horisontella strömningstiden (den tid det tar för förorening/ämne att transporteras i grundvattenmagasinet till vattentäkten) 30-365 dygn. Det är av största vikt att den sökande kan visa att bekämpningsmedlen inte påverkar eller riskerar att påverka råvattnet i Backa vattentäkt idag och för framtida generationer. Backa vattentäkt är enda vattentäkten för Bollebygds tätort och har ett högt bevarande- och skyddsvärde för kommunen.

Yttrandet i sin helhet bifogas som beslutsunderlag.

Sökande har fått möjlighet att yttra sig över inkomna yttranden samt kommunicerats om att det finns en risk för avslag.

Avgift för beslutet uttas enligt taxa inom miljöbalkens och strålskyddslagens områden

fastställd av Kommunfullmäktige 2013-12-12. Timtaxan är 860 kr per timme.

Nedanstående timmar är nedlagda i ärendet:

Datum: 2018-02-08 Nedlagd tid: 1,5 timmar – granskning av inkommen ansökan

Datum: 2018-02-09 Nedlagd tid: 1 timme – begäran om komplettering

Datum: 2018-03-13 Nedlagd tid: 0,25 timmar – utskick av remissvar

Datum: 2018-03-28 Nedlagd tid 2 timmar – granskning av tidigare beslut, jämförelse med nu gällande lagstiftning

Datum: 2018-04-27 Nedlagd tid: 2,5 timmar – beslutsformulering och inläsning av historik

Datum: 2018-05-02 Nedlagd tid: 0,75 timmar - kommunikering och utskick av remissvar

Datum: 2018-05-07 Nedlagd tid: 3 timmar - beslutsformulering

Datum: 2018-05-08 Nedlagd tid: 1 timme – förberedelser inför nämnd

Datum: 2018-06-28 Nedlagd tid: 2 timmar – besök på Hult Golfbana

Datum: 2018-08-27 Nedlagd tid 1,5 timmar – presentation av Hulta Golfbana samt registrering av handlingar

Datum: 2018-08-31: Nedlagd tid 1,5 timmar – genomgång av nytt inlämnat material samt begäran om komplettering

Datum: 2018-09-10: Nedlagd tid 2 timmar – slutlig beslutsformulering

Totalt nedlagd tid: 19 timmar

Bedömning

Att säkerställa tillgången till rent vatten är ett sådant överskuggande allmänintresse att ett enskilt intresse, som det av golfklubben företrädde, måste stå tillbaka om risk för skada på det allmänna intresset inte helt kan uteslutas.

Klubben har genom en omfattande litteraturstudie och kunskapssammanställning om golfbanan, bekämpningsmedlens aktiva substanser, greenernas uppbyggnad och geohydrologi gjort en bedömning att läckage av bekämpningsmedel eller dess metaboliter inte kan skada det underliggande vattenmagasinet vid den dosering som det handlar om i detta fall.

Bygg- och miljöenheten noterar att ett par av de aktiva substanserna i aktuella bekämpningsmedel, Propikonazole (156 g/l) och Fludioxonil (125 g/l), klassificeras som giftigt respektive mycket giftigt för vattenmiljön med långtidseffekter. Vad gäller Propikonazole har Kemikalieinspektionen tagit fram riktvärden för växtskyddsmedel i ytvatten på 7ug/l. För Fludioxonil ligger riktvärdet för växtskyddsmedel i ytvattnet på 0,98 ug/l. Gränsvärdet för grundvattnet är 0,1 ug/l.

Då det råder osäkerhet kring i vilken mån täta jordlager förekommer på och under golfbanan, och man sedan tidigare vet att det övre och undre grundvattenmagasinen står i förbindelse med varandra, kan man inte vara säker på att spridning av bekämpningsmedel kan sker helt utan risk för spridning till grundvattnet och vattentäkten. Enligt tidigare utlåtande från WSP Environmental i samband med ansökan 2010 framkom att det inte kan uteslutas att transport av svampmedel kan ske till täkten även om svampmedel i enlighet med klubbens ansökan för 2010-2012 inte bedöms ge halter i grundvattnet som överskrider gränsvärden för grundvatten. Enligt en utredning som tekniska enheten låtit genomföra för vattentäkten 2016 ligger delar av golfbanan i högsta sårbarhetszonen och därmed är den vertikala strömningstiden mindre än 3 dygn och den horisontella strömningstiden 30-365 dygn. Tidigare har också ett medel som klubben tidigare använt Iprodion, hittats flera gånger i det ytliga grundvattnet. Eftersom bekämpningsmedel kan finnas kvar länge i mark och vatten kan man inte veta om de kommer att påträffas i grundvattnet i framtiden. Synen på bekämpningsmedelsrester kan komma att skärpas då det är en aktuell fråga inom EU.

Sammantaget är betydelsen av grundvattnet och tåkten så stor för kommunen och den framtida vattenförsörjningen att man inte bör ta någon risk att grundvattnet förorenas, även om den liten.

Beslutsunderlag

- Ansökan med bilagor inkom 2018-02-07
- Föreläggande om komplettering 2018-2-09
- Länsstyrelsens yttrande, inkom 2018-02-23
- Fullmakt, inkom 2018-03-06
- Intyg yrkesmässig hantering, inkom 2018-03-06
- Situationsplan med påfyllningsplatser, inkom 2018-03-07
- Överväganden som gjorts i val av metoder och medel, inkom 2018-03-06
- Resultat MACRO-DB Steg 1, inkom 2018-03-06
- Svar på länsstyrelsen och tekniska enhetens yttrande, inkom 2018-03-27
- Samhällsbyggnadsnämndens yttrande, inkom 2018-04-23
- KommunikERING av förslag till beslut 2018-05-02
- Begäran om bordläggning inkom 2018-05-07
- Komplettering av ansökan inkom 2018-08-27
- Återtagande av ansökan för Headway, inkom 2018-08-27
- Komplettering av ansökan redigerad rapport, inkom 2018-09-03
- Komplettering av ansökan greener drabbade av snömögel, inkom 2018-09-06
- Komplettering av ansökan avrinning från greener, inkom 2018-09-06
- Bygg- och miljönämndens beslut § 136 2010-12-07

Lagstöd

Miljöbalken 2 kap 3 § - Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller

miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Miljöbalken 2 kap 4 § - Alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism.

Miljöbalken 2 kap 5 § - Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att 1) minska mängden avfall, 2) minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, 3) minska de negativa effekterna av avfall och 4) återvinna avfall.

Miljöbalken 26 kap 9 § - En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) 6 kap 1 § - Det är förbjudet att utan särskilt tillstånd av den kommunala nämnden yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus inom de delar av ett vattenskyddsområde som betecknas som vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon. Om ett vattenskyddsområde inte har indelats i zoner gäller förbudet mot användning utan tillstånd enligt första stycket inom hela vattenskyddsområdet.

Skyddsföreskrifter för Bollebygds grundvattentäkt Backa 15 FS 1995:109 3 § - Inom skyddsområde ska gälla följande:

a) Hantering, lagring och användning av petroleumprodukter eller andra för grundvattnet skadliga ämnen såsom smörj- och transformatorolja, impregneringsmedel, lösningsmedel etc. Inre skyddszon: Får i princip ej förekomma annat än för fastigheters oljeförsörjning. Förvaringtankar, stationära förbränningsmotorer etc skall vara utrustade eller placerade så att hela den lagrade volymen vid läckage säkert kan förhindras tränga ner i marken. För hantering skall i övrig iakttas vad som gäller enligt lagen om kemiska produkter (1985:426) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (1998:858) och respektive förordningar samt Naturvårdsverkets föreskrifter om brandfarliga vätskor. Undantag kan medges av byggnads- och miljönämnden. Nämnden lämnar då anvisningar om vilken mängd som får hanteras, lagras och användas för respektive ämne samt föreskriver om skyddsåtgärder som i förekommande fall måste vidtas. Yttre skyddszon: för ej förekomma utan medgivande av byggnads- och miljönämnden. Nämnden lämnar då anvisningar om vilken mängd som får hanteras, lagras och användas för respektive ämne samt föreskriver om skyddsåtgärder som i förekommande fall måste vidtas. För hantering skall i övrigt iakttas vad som gäller enligt lagen om kemiska produkter och lagen om brandfarliga och explosiva varor och respektive förordningar samt Naturvårdsverkets föreskrifter om brandfarliga vätskor. I övrigt gäller samma bestämmelser som för inre skyddszon.

b) Jordbruk och boskapsskötsel. Inre och yttre skyddszon: Hantering och lagring av ensilage, växtnäringsämnen (stallgödsel, handelsgödsel eller organiska gödselmedel) och bekämpningsmedel får ej förekomma utan medgivande och efterföljande av eventuella föreskrifter från byggnads- och miljönämnden.

c) Skogsbruk. Inre och yttre skyddszon: Permanenta upplag av bark och timmer samt hantering och lagring av bekämpningsmedel och träskyddsmedel får ej förekomma. För tillfälliga verksamheter kan byggnads- och miljönämnden ge tillstånd i det enskilda fallet.

Upplysningar

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Överklagandet ska lämnas in eller skickas till Bollebygds kommun, Jävsnämnden, 517 83 Bollebygd. I överklagandet ska diarienummer anges, samt hur beslutet anses vara oriktigt och vilken ändring som överklagande vill ha. Bifoga de handlingar som stöder överklagandet. Underteckna skrivelsen och uppge namn, postadress och telefonnummer.

För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha kommit in till Jävsnämnden senast tre veckor från den dag beslutet erhålls. Om inte nämnden själv ändrar beslutet, kommer det att skickas vidare till Länsstyrelsen för handläggning och beslut. Om något är oklart kontakta Samhällsbyggnadsförvaltningen via kommunens huvudväxel.

Observera att enligt 35 § Förvaltningslag (2017:900) får beslutet verkställas först när överklagandetiden gått ut under förutsättning att beslutet inte överklagats.

Skickas till

Delges: Sökande, Samhällsbyggnadsnämnden

Kopia till akten

BOLLEBYGDS KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Linda Ternström

Bygg- och miljöchef

